

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno diplomanta: **Dominika Laušmanová**

Téma a rozsah práce: Řešení mezinárodních sporů - vybrané aspekty (154 055 znaků včetně poznámek pod čarou a mezer)

Datum odevzdání práce: duben 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce Dominiky Laušmanové se zabývá tématem, které svou aktuálnost patrně nikdy neztratí. Dokud budou mezi státy vznikat právní nebo faktické rozepře, bude se vždy diskutovat o tom, jak je řešit, aby nepřerostly v nějaký konflikt, který může mít devastující následky. Stávající systém řešení sporů vznikl na přelomu devatenáctého a dvacátého století a postupně byl dotvářen pod vlivem zkušeností získaných zejména ve dvou následujících světových válečných konfliktech. Na univerzální úrovni se vývoj do jisté míry zastavil po přijetí Charty OSN, v partikulárních oblastech mezinárodního práva a mezinárodních vztahů však dochází k celkem logickému dotváření a zdokonalování mechanismů řešení sporů. Otázkou zůstává, proč se státy nemohou na univerzální úrovni dohodnout na stejných mechanismech řešení sporů, na jakých se dohodly např. v rámci WTO.

Autorka na výše položenou otázku možná odpovídá už v samotném úvodu své práce, když uvádí:

„Mezinárodní vztahy byly dlouhou dobu oblastí, kde dominovaly státy, jejichž hlavním cílem bylo zajištění vlastního přežití a posílení vlastní moci. Neexistovala žádná nadřazená instituce, která by mohla řešit spory mezi státy, což znamená, že pokud bezpečnost a moc státu narušil jiný stát při sledování svých vlastních zájmů, nic státu nebránilo v tom, aby se chopil zbraní. K určité proměně začalo docházet v průběhu 19. století, kdy státy začaly navazovat diplomatické vztahy. Ke zlomu však došlo až ve 20. století, které bylo poznamenáno hrůzami dvou světových válek. Hlavní prioritou mezinárodního společenství se tak stalo nejen zakotvení povinnosti mírového řešení sporů, ale i poskytnutí dostatečného množství nástrojů, pomocí kterých státy mohou konflikty řešit a rovněž jim i předcházet.“

Je smutné, že od počátku 20. století se myšlení států změnilo tak málo a prioritou a předsevzetím mezinárodního společenství vzaly tak rychle za své a v řadě států stále přežívají predátorské představy o současném světě.

2. Struktura a obsah práce

Předkládaná diplomová práce je věnována způsobům řešení mezinárodních sporů. Autorka se primárně věnuje současné mezinárodněprávní úpravě a praxi, ale neopomíjí seznámit čtenáře i s vývojem řešení sporů a poskytuje tak ucelený pohled na vznik a vývoj nejrůznějších metod, používaných v současnosti při řešení konkrétních typů mezinárodních sporů. Práce je systematicky členěna a autorka ji rozděluje do pěti logicky na sebe navazujících kapitol. Jednotlivé kapitoly jsou dále přehledně rozděleny na podkapitoly

První kapitola se zabývá vymezením mezinárodního sporu. Kromě uvedení definice a jejího původu je v této kapitole rovněž věnován prostor analýze povinností států řešit spory mezi sebou a povinnosti řešit spory pokojnými prostředky.

Druhá kapitola této diplomové práce se pak věnuje historickému vývoji řešení mezinárodních konfliktů, zmiňuje mj. konání Haagských mírových konferencí, vznik Společnosti národů, Briand-Kelloggův pakt, založení Organizace spojených národů i další důležité milníky, které měly vliv na současný vývoj. Na tuto kapitolu pak navazuje kapitola zabývající se rozbohem zásady pokojného řešení sporů a jejího vztahu k dalším zásadám mezinárodního práva veřejného.

Následující kapitola, která je zároveň nejrozsáhlejší, je věnována jednotlivým způsobům řešení mezinárodních sporů, tedy jak diplomatickým, tak i judiciálním. Každému způsobu je věnována samostatná podkapitola, která obsahuje stručný vývoj dané metody, porovnání s některými dalšími způsoby, jsou zmíněny výhody a nevýhody a zpravidla nechybí ani rozbor konkrétního případu (či případů), na kterém lze lépe pochopit uplatnění daného způsobu.

Vzhledem k tomu, o jak rozsáhlé téma se v případě způsobů řešení mezinárodních sporů jedná, pátá a zároveň poslední kapitola se podrobněji zaměřuje na jeden vybraný způsob řešení mezinárodních sporů, kterým je zprostředkování neboli mediace. Kapitola se dále člení na jednotlivé podkapitoly zabývajícími se dílčími tématy. Po krátkém načrtnutí původu mediace a stručném úvodu do problematiky je věnován prostor jednotlivým metodám zprostředkování, které jsou porovnávány mezi sebou, stejně jako jejich využití v konkrétních případech. Následující podkapitoly se zaměřují na to, kdo může být zprostředkovatelem, jaká je jeho role v řešení konfliktů a co je výsledkem mediace. Jedna z podkapitol je pro lepší ilustraci fungování vybrané metody řešení sporů, mediace, věnována podrobnější analýze sporu mezi Argentinou a Chile o oblast průlivu Beagle. Případ byl výjimečný nejenom délkou jeho trvání, kdy státy začaly spor aktivněji řešit až po více než osmdesáti letech, ale i délkou samotné mediace, která trvala více než šest let. Asi nejzajímavějším aspektem případu je však postava mediátora, kterým byl kardinál Antonio Samoré, pověřený vedením celého procesu samotným papežem. Samotný závěr práce obsahuje logickou syntézu analyzovaných dokumentů.

Předkládaná diplomová práce má dle autorky dvojí cíl. Tím prvním je obecná analýza jednotlivých způsobů pokojného řešení sporů a jejich porovnání. Tím druhým je pak rozbor vybraného způsobu, mediace, spolu s analýzou a zhodnocením jejího užití v případě argentinsko-chilského sporu. Dá se konstatovat, že deklarovaného cíle bylo úspěšně dosaženo

Ke zpracování práce byla využita zejména metoda analýzy, metoda deskripce, komparace a rovněž i syntézy. Při zpracování této práce byly použity relevantní primární a sekundární zdroje, zejména relevantní knižní a časopisecké publikace renomovaných domácích a zahraničních autorit, soudní rozhodnutí či rozhodčí nálezy. Seznam použitých pramenů je uveden na konci diplomové práce.

3. Náročnost tématu

Zpracování práce vyžadovalo analýzu stávající právní úpravy a stávající praxe. Jak uvádím výše, metodologicky se jedná o práci deskriptivně analytickou s prvky komparace. Při psaní autorka využívá primární i sekundární prameny, v obou případech pracuje převážně s cizojazyčnými zdroji. Důležitou roli při zpracování práce hrály elektronické databáze. Téma

práce je možno považovat za náročné a tomu odpovídá i zpracování předkládané práce. Traktovanou materii se diplomantce podařilo důkladně analyzovat a syntetizovat ve srozumitelných závěrech. Autorka práce se zaměřila jak na popis stávající podoby mezinárodněprávní úpravy řešení sporů, tak na analýzu konkrétního případu, na němž demonstruje složitosti procesu mediace a prokazuje tak solidní přehled o aktuálním stavu obecně tak o slabinách systému při využívání jedné konkrétní metody řešení sporů.

4. Hodnocení práce

Předložená práce je systematicky členěna, autorka se drží zvolené struktury, jazykový styl a formální úroveň jsou na výborné úrovni, která nejen, že zcela odpovídá požadavkům kladeným na obdobný typ prací, ale výrazně je překračuje. Při zpracování vycházela diplomantka z relevantních primárních a sekundárních zdrojů, které standardně cituje. Práci lze považovat za nadstandardně zpracovanou a v zásadě jí nelze nic podstatného vytknout.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

K obhajobě bych rád požádal o zodpovězení otázky jaký je rozdíl mezi mediací a smírčím řízením.

Druhou otázkou je, jak by měl vypadat efektivně fungující systém řešení sporů na mezinárodní úrovni a jaké největší slabiny má současný systém.

6. Doporučení

Závěrem bych rád uvedl, že celkově práci hodnotím velmi kladně, doporučuji ji k ústní obhajobě.

V Praze dne 17. května 2018

Vladimír Balaš